

Haags buurtleven

Auteur: Gerard Goudriaan

Wandelen door aantrekkelijke stadswijken

Den Haag is een stad van uitersten. Enerzijds is het de hofstad, een toeristenstad, de politieke hoofdstad van Nederland, het centrum van internationale diplomatie, een belangrijke cultuurstad en de internationale stad van vrede en recht. Anderzijds zijn er achterstandsbuurtten die in schril contrast staan met het bloeiende politieke, culturele en diplomatieke leven.

De armste buurten zijn de Schilderswijk en Transvaalkwartier. Ze zijn echter niet alleen arm en hebben een achterstand, maar ze hebben ook een bepaalde aantrekkelijkheid over zich die een stadswandeling de moeite waard maakt. Op deze wandeling worden niet alleen deze buurten bezocht, maar ook een deel van de Stationsbuurt (de wijk Huygenspark), Chinatown in de Haagse binnenstad (vroegere Joodse buurt), het Regentessekwartier en het Zeeheldenkwartier. De laatste twee zijn geen achterstandswijken maar middenklassebuurten die behoorlijk contrasteren met de armere buurten op de route. Ook in dit opzicht is den Haag een stad van uitersten.

Routebeschrijving

Verlaat Station Hollands Spoor via uitgang Centrum / Stationshal. Steek na de uitgang de trambanen over en neem de rechterzijde van de Stationsweg. We zijn in de Stationsbuurt. Om te starten of af te spreken kun je bij Club Vers terecht op nr.138. Loop rechtdoor. Je komt op een groen pleintje. Iets schuin rechts is een basketbalveldje. Ga daar rechtsaf. Direct erna linksaf door een poort, Bocht van Guinea. Verder lopend kom je op een stenen binnenplaats omringd door eengezinswoningen. Dit is het lage deel van een groot nieuwbouwcomplex, Le Croissant, uit 1999. Verder lopend kom je een ronde toren tegen met daarachter het hoofdgebouw. De architect is de Belg Charles Vandenhove.

Omdat het hoofdgebouw doet denken aan een croissant, in het midden hoog en laag aflopend naar de zijkanten, heeft het hele complex die naam gekregen.

Neem de linker poort en sla linksaf, Groenewegje. Tot de brug, daar rechtsaf en aan de overzijde linksaf Dunne Bierkade (dun bier is licht alcoholisch bier). Je komt in het Oude Centrum. Meteen zie je hier veel horeca. Die kwam er na 2001 omdat de gemeente deze in het slop geraakte buurt een beter aanzien wilde geven door startende horecaondernemers subsidie te geven.

Op nr.16 het Jan van Goyenhuis waar de schilder in de 17e eeuw een aantal jaren heeft gewoond. Nu is dit het onderkomen van de Vergadering van Gelovigen, een christelijke groepering.

Na nr.26 is er een smalle poort, het Spinozapootje, met spirituele tekst. Waarom heet het poortje Spinozapootje? Zie hiervoor de plaquette op nr.29.

Loop iets door, bij de Spinozabrug rechtsaf naar het Spinozahuis op de iets later aangegeven Paviljoensgracht nr.72. Spinoza (1632-1677) is een filosoof en politiek denker die hier enige tijd heeft gewoond. In 1923 kwam het in bezit van een Spinoza-kenner. Vrij snel werd het een officieel Spinozahuis. Precies tegenover dit huis is een straat die nogal contrasteert met het verheven gedachtegoed van Spinoza. Het is de Doubletstraat, met veel raamprostitutie.

Schuin tegenover het huis is het 'zitbeeld' van Spinoza. Het zal niet verbazen dat dit buurtje officieus Spinozakwartier heet. Er zijn al gevelborden met dit woord geplaatst.

Schuin links zie je het Heilige Geesthofje uit 1616. Helaas verboden toegang. Tegenover het hofje gaan we rechtsaf, de Stille Veerkade. Het huis op nr.24, en iets verder de huizen op nrs.20 en 14, waren een belangrijk onderdeel van de vroegere Joodse buurt. Op nr.24 woonde in de 19e eeuw een rabbijn die in de buurt zeer geliefd was.

Na nr.2 kom je op het kruispunt met de Wagenstraat, een belangrijke straat in China Town Den Haag. We gaan linksaf via de toegangspoort van deze buurt naar de eerste straat rechts, de St. Jacobstraat. Schuin tegenover het begin van de St. Jacobstraat staat een moskee die tot 1974 een joodse synagoge was. Hierna gaan we de St. Jacobstraat in die loopt naar het Rabbijn Maarsenplein. Voordat je het plein opgaat kijk eerst naar achter en naar voren. Terugkijkend zie je de minaret van de moskee die vroeger synagoge was. Voor je links de Nieuwe Kerk, rechts daarachter cultuurcentrum Amare en de bruine toren van het JuBi-gebouw (Justitie en Binnenlandse Zaken). Bij de ingang van de parkeergarage gaan we linksaf het plein op naar een van de bankjes tegen de muur van de kerktuin.

Het plein is vernoemd naar Opperrabbijn Isaac Maarsen, die in 1943 is gedeporteerd.

Op het plein zien we één beeld en twee monumenten. Het beeld voor de bankjes is Adriana Wereldwijn, in de jaren tachtig gemaakt door Ingrid Rollema. Haar beeldhouwkunst heeft de gewone mens als onderwerp. Het is door de gemeente vanuit de Beeldende Kunst Regeling aangekocht en heeft op verschillende plekken in de stad gestaan.

Schuin rechts is het Joods Kindermonument uit 2006 ter nagedachtenis aan de omgekomen Joodse kinderen in Den Haag. Op het eerste gezicht lijkt het een soort speeltuintje, maar het zijn stoelen die niet meer door de Joodse kinderen gebruikt kunnen worden. Erin zijn 400 voornamen gegraveerd van weggevoerde kinderen. Zie ook de tekst om het monument.

Het tweede monument is het Joods Herdenkingsmonument uit 2018 ter hoogte van de muur van de kerktuin. Het stelt een driedelige muur voor met de deur op een kier. Daarnaast staat een koffer die de deportatie symboliseert. De zes stenen ovale zitplaatsen ertegenover staan voor de zes miljoen Joodse slachtoffers.

Loop verder vanaf het monument. Je komt in een straat met veel horeca. Neem de eerste straat linksaf, Gedempte Gracht. Passeer de Wagenstraat. Vanaf daar wordt de straat Gedempte Burgwal. Je passeert de Paviljoensgracht links en komt in de Herderstraat. Eerste straat linksaf, Boekhorststraat, een diverse winkelstraat. Je komt uit op een brug. Ga die over naar de Hoofskade. Hier rechtsaf. Je bent in de Schilderswijk.

Je loopt langs een voormalig weeshuis, nu zijn er appartementen.

Vanaf 1867 was hier een weeshuis gevestigd als vervanging voor een ongeschikt geworden weeshuis aan het Spui. Het bleef als weeshuis in gebruik tot maart 1942. Toen kwam er een dienst van de rijksrecherche, onder Duits beheer uiteraard.

Tot 1989 was het gebouw tijdelijk in gebruik bij talrijke rijksdiensten. In 1992 is het voor 85 bewoners verbouwd tot koopappartementencomplex met als resultaat wonen op stand op een mooie plek in de Schilderswijk. Ga hierna linksaf, de Jacob Catsstraat.

Neem na de nummers 143-151B en na de nieuwbouw het pad rechtsaf langs het afgeschermd deel van het Wijnand Esserhof. Bijna op het eind van het pad zie je aan je rechterhand de Hannemantuin, een buurttuin van scholen en buurtbewoners. Links ervan staat een groot standbeeld met een paard.

Dit beeld van Axel en Helena van der Kraan is in 1989 geplaatst. De kunstenaars geven met dit beeld antwoord op de vraag hoe een monument voor de Schilderswijk eruit kan zien. In de antwoorden op deze vraag die zij aan de wijk stelden, kwam het schillenpaard vaak terug.

Al decennia geleden verdween de schillenboer met zijn paard en wagen, maar ze staan nog steeds symbool voor vervlogen tijden met het harde bestaan van toen en zijn armoede. Veel verdween, ook het schillenpaard, maar dat riep, zo bleek, wel veel nostalgie op omdat het stond voor het onomkeerbare.

Bij het paard, vanaf het eind van het pad, linksaf Doedijnstraat. Kruis de Hoefkade. Je komt op het Jacob van Campenplein, een groene verademing in de Schilderswijk. Loop rechtdoor over het tegelpad. Je komt uit bij een straatje waarvan je later ziet dat dit de Jacob van Campenstraat is. De huizen aan deze straat zijn onderdeel van wat wel Het Fort Jacob van Campen wordt genoemd. Door de kleinschalige bouw en zijn aparte architectuur lijkt dit op een geïsoleerd buurtje dat zich laat bewonderen door zijn gevels in neorenaissancestijl met de mooie trapgevels.

De woningen dateren van 1890 en zijn ontworpen door architect W.B. van Liefland. Een eeuw later werden ze gerenoveerd.

Ga de tweede straat rechtsaf (de straat zonder rijbaan). Dan weer de eerste straat rechts. Eerste straat rechtsaf de hier niet aangegeven Wijnand Nuyenstraat. Eerste straat linksaf, Eeckhoutstraat. Bij de voormalige school, nu Startpunt International, rechtsaf, 1e straat linksaf, Bosboomstraat. Op het eind kruis je de Jacob Marisstraat en ga je schuin links de Frans Halsstraat in. Kruis de Vaillantlaan en dan derde straat rechtsaf, Vermeerstraat. Steek de Wouwermanstraat over en vervolg de Vermeerstraat langs de sportvelden. Na de sportvelden rechtsaf, Mijtensstraat, gebouwd in de laatste fase van de stadsvernieuwing in de Schilderswijk toen ook koopwoningen mogelijk waren. Aan het eind linksaf en na 100 m rechtsaf, Parallelweg.

Je komt uit op de Hoefkade, steek die over via zebrapad, dan linksaf. Je komt nu in het Transvaalkwartier. Meteen voorbij de tramrails rechtsaf door de toegangspoort van de Haagse Markt, op zijn Haags de Haagse Mart.

De kramen van de geheel ommuurde markt zijn op maandag, woensdag, vrijdag en zaterdag uitgesteld. Op de andere dagen kunnen we wel over het marktterrein lopen. Alleen op het eind kunnen we niet rechtdoor het marktgebied uitgaan, maar wel aan de linkerkant.

De markt heeft ongeveer 500 standplaatsen. Hij was eerst eeuwenlang op de Grote Markt in het centrum. Vanaf 1938 is de markt hier voortgezet in het Transvaalkwartier op de grens met de Schilderswijk. Het aanbod op de markt is voor een belangrijk deel een afspiegeling van de multiculturele bevolking van deze wijken. Het is de ontmoetingsplek van vele culturen.

Vernieuwing vond plaats in 2014 en 2015. Er kwam bijvoorbeeld een nieuw marktkantoor met horeca.

Loop de markt helemaal af. Aan het eind van de markt ga je niet rechtdoor door de poort, maar linksaf, langs de horeca, door een andere poort en rechtsaf de Herman Costerstraat in (staat iets later aangegeven). Je steekt de weg over en komt op het Hobbemaplein. Je volgt een paadje rechtdoor over het gras. Je ziet een beeld van Gandhi en even rechts daarvan twee panelen.

In het plantsoen van het Hobbemaplein staat sinds 2004 het Nationaal Hindostaans immigratiemonument. Het heeft twee delen. Allereerst een standbeeld van Mahatma Gandhi, geweldloos verzetsheld en later leider van India. Het is gemaakt door beeldhouwer Karel Gomes.

Het andere deel zijn de twee panelen van Helen Ferdinand. Het herdenkt in beeld en in tekst aan beide zijden de geschiedenis van de Hindostaanse immigratie. Eerst van Brits Indië naar Suriname, na de onafhankelijkheid deels naar Nederland.

Na het gras ga je rechtdoor de hoge stoep af. Als dat niet lukt kun je even naar rechts om via een zebrapad over te steken. Vervolg de Herman Costerstraat en houd links aan om in het bijna twintig jaar oude wijkpark Transvaal te komen.

Loop rechtdoor. Aan het eind van het park ga je tussen twee flatgebouwen door en bij het zebrapad steek je de Paul Krugerlaan met trambaan over. Ga aan de overkant linksaf. Deze laan is een bezienswaardigheid op zich.

Loop de laan af. Na plein en tramhalte houd je rechts aan en aan het eind van de Paul Krugerlaan steek je via het zebrapad de Loosduinsekade over. Steek daarna linksaf de Regentesselaan over en ga rechtsaf, Beeklaan. Je komt nu in het Regentessekwartier.

Loop langs de rechterzijde tot je nr.184 aan de overkant kunt zien. In 2024 is men nog hard bezig met de renovatie van het oude schoolgebouw waar een kindcentrum met veel functies moet komen.

Loop verder rechtdoor en ga na de volgende verkeerslichten de eerste straat rechtsaf, de Galileïstraat. Loop naar nr.36. We komen bij een stadstuin, Emma's Hof, die hier in 2011 op initiatief van bewoners is gekomen. Ga hier voor een bezoek even rechtsaf.

In de poort rechts is veel te lezen en te zien over de ontstaansgeschiedenis van deze binnentuin.

Aan het eind van de Galileïstraat ga je even rechtsaf, Regentesselaan. Als je kort daarna weer rechtsaf gaat, kom je op het Regentesseplein met het aanbevolen Café Emma.

Na het plein steek je naar links via zebrapaden de Weimarstraat en de Regentesselaan over en gaat daarna rechtsaf langs de Regentesselaan. Je gaat de tweede straat linksaf, Newtonstraat. Ter hoogte van het Kepplerplein en de Franklinstraat heb je uitzicht op de schoorstenen van de voormalige Gemeentelijke Electriciteitsfabriek uit 1904. Rechts ervan is op het terrein van de in 2004 afgebroken vuilverbranding het sport- en recreatiepark De Verademing verzezen.

Je loopt door en gaat na de Franklinstraat linksaf, Van Bylandtstraat. Eerste straat rechtsaf, Weimarstraat. We gaan de brug over en komen op het Koningsplein. Je loopt rechtdoor over het plein. Daar zien we het beeld De Speler van Folkert de Jong. Bewoners waren sterk betrokken bij de keuze van dit beeld.

Na het plein steken we rechtdoor de Koningin Emmakade en de Waldeck Pyrmontkade over en komen in het Zeeheldenkwartier. We gaan rechtdoor de Prins Hendrikstraat in. De gids van Tal Maes '111 Plekken in Den Haag die je gezien moet hebben' is heel positief over deze straat en noemt hem een eigenzinnige eetstraat. En de laatste zin in hoofdstuk 89 over de Prins Hendrikstraat is duidelijk: 'Den Haag heeft een nieuwe foodboulevard!'

Hierna gaan we naar het Prins Hendrikplein en lopen over het midden van het plein. Ook hier ontbreekt de horeca niet. Aan het begin van het plein zie je links een beeld van Goeman Borgesius en na de vijver zie je rechts op de achterzijde van het transformatorhuisje een schildering van Mariska Veres, zangeres van Shocking Blue. In februari 1970 had ze in de VS een grote hit met het nummer Venus.

Ga vóór het transformatorhuisje rechtsaf, Zoutmanstraat. Neem de eerste straat links, Piet Heinstraat. Bij een brug aan je rechterhand ga je linksaf, Anna Paulownastraat. De wandeling eindigt op het Anna Paulownaplein met veel aangename horeca.

Om bij het OV te komen loop je rechtdoor, je steekt de Laan van Meerdervoort over en gaat rechtdoor, nog steeds Anna Paulownastraat. Op het eind rechts is het Carnegieplein bij het Vredespaleis. Daar zijn haltes voor tram en bus, tram 1 gaat naar het centrum en station Hollands Spoor.

Kijkpunt 14

Prins Hendrikplein

Mr. Dr. Hendrik Goeman Borgesius monument

Mr. Dr. Hendrik Goeman Borgesius was een vooraanstaand liberaal politicus. Hij was onderwijzer en hoofdredacteur van dagblad 'Het Vaderland'. Vervolgens 40 jaar Tweede-Kamerlid, waarvan 4 jaar Kamervoorzitter. Als minister van Binnenlandse Zaken bracht hij o.a. de Woningwet en de Gezondheidswet tot stand. Geboren op 11 januari 1847 in Schildwolde (Groningen) en overleden op 18 januari 1917 in Den Haag. Het door J.C. Altorf ontworpen gedenkteken staat sinds 1936 op het Prins Hendrikplein.

Meer informatie over > Hendrik Goemans Borgesius.

Mariska Veres vereeuwigd in kunstwerk:

Mooie Mariska krijgt haar eigen plekje in het Zeeheldenkwartier. Kunstenaar Marcello maakt een schildering van de zangeres van Shocking Blue die in 1969 met Venus een kanjer van een hit scoorde in Amerika. Haar beeltenis prijkt na de zomer waarschijnlijk op een transformatorhuisje op het Prins Hendrikplein.

Lex de Jonge 11-06-20, 18:19 Laatste update: 11-06-20, 19:37

Einde Anna Paulownaplein

OV lijn 1 bij Vredespaleis

Deze wandeling staat in de wandelgids **Den Haag acht keer anders** die zal verschijnen bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig. Auteur Gerard Goudriaan is stedenverkenner en wandelsocioloog

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten

voor slechts
€ 13,50